

1.0 Problemformulering

1.1 Indledning

Danske studerende. De bor i Danmark, de kommer fra middelklasse hjem, de modtager Statens Uddannelsesstøtte, og har et fritidsjob. På trods af gode livsvilkår, vælger de alligevel at skralde. Siden stenalderens køkkenmøddinger har skraldning været et tabu i samfundet (Jyllandsposten, 2009). Et fænomen, de fleste forestillede sig, hørte blandt hjemløse. Dog er der de seneste par år kommet en helt ny subkultur af unge studerende, der roder i beskidte containere og skraldespande for at finde mad. De kalder sig "skraldere" og kommunikerer sammen over hele landet via hjemmesiden Gratismad og forskellige Facebooksider. At skralde er at finde kasseret mad o.l. som andre mennesker har efterladt (Jyllandsposten, 2009) Det anslås, at butikkerne årligt smider over 400.000 ton madvarer ud. Knap 90 % af disse er spiseligt (Danmark ifølge Bubber 2011: Skrald til middag).

Eftersom de fleste danske studerende skraldere kommer fra en af de fire sociale grupper i samfundet der udgør knap 88 % af den samlede befolkning i Danmark (Kaare Svalastoga, 1953: bilag 1 note), modtager SU og har et fritidsjob, vil jeg mene, at de økonomisk set ikke har brug for at skralde. Derfor må der ligge nogle andre faktorer bag fænomenet. Denne nysgerrighed bunder ud i mit forskningsspørgsmål:

- Hvorfor skralder danske studerende?

Min metodiske indgangsvinkel er kvalitativ. Den kvalitative tilgang er valgt, fordi denne tilgang er velegnet, når man ønsker at opnå indsigt i menneskers livsverden, og fordi den kvalitative metode vil give adgang til nuancerede svar og dybere argumenter hos den valgte målgruppe (Ritchie & Lewis, 2003:26). Jeg vil igennem et semi-struktureret dybdeinterview interviewe to erfarende skraldere og en ny skralder for at opnå en større generaliserbarhed, da skraldere kan have forskellige tilgange til fænomenet. For yderligere at forstå fænomenet og bekræfte validiteten af empirien vil jeg begive mig ud i felten og observere, hvad skraldning er, på egen hånd.

Første del af opgaven omhandler, hvilken metode, jeg har valgt, samt hvilke overvejelser, der ligger bag valget af metode. I anden del af opgaven vil jeg kort redegøre for mit teoretiske framework, samt hvorledes teorierne bidrager til undersøgelsen. Afslutningsvis vil jeg i tredje del af opgaven analysere empiri fra interviewene ud fra teorierne og behandle i del to. Teoridelen vil bestå af Rational Choice og Utilitarismen, der begge kan forklare den sociale adfærd og natur hos den valgte målgruppe.

1.2 Afgrænsninger

Det er de studerendes interesse for fænomenet, jeg ønsker at undersøge, og derfor har andre unge, som ikke er

under uddannelse og som ikke modtager SU, ingen relevans for min opgave. Adfærd er præget af rigtig mange teorier, der beskriver den menneskelige natur, og hvordan den kommer til udtryk. På grund af jeg skriver opgaven alene, og på grund af opgavens begrænsede omfang, er jeg nødsaget til at afgrænse teoridelen i og med de valgte teorier anses som tunge. I min undersøgelse vil det derfor udelukkende være Utilitarisme og Rational Choice teorierne, der vil blive anvendt. Desuden optræder teorierne også i forbindelse med øvrig litteratur, der omhandler adfærd (Kaspersen & Loftager, 2009:409,839). Dette giver ekstra validitet om, at teorierne er anvendelige indenfor skralde fænomenet, da jeg netop forsøger at forstå studerendes adfærd.

1.3 Skralde fænomenet

Da forskningen i denne opgave omhandler et emne som ikke er alment kendt, finder jeg det vigtigt, at fænomenet bliver defineret klart og kort. Ifølge Sofie prisvinderen Tristram Stuart for kampen imod den globale madspildsproblem, bliver skraldning beskrevet på følgende måde:

"Skraldning er betegnelsen for at gennemsnitlige affald, sædvanligvis fra butikker, supermarkeder og lign., med det formål at finde stadig brugbare varer, som oftest madvarer. Ordet bruges oftest som verbum, 'at skralde'. Skraldere har ofte udviklede politiske argumenter for deres praksis, men det er uklart hvorvidt skraldning har forbindelse til noget bestemt politisk miljø, eller går på tværs af politiske standpunkter. Skraldning har dog i bredere betydning at gøre med såkaldt frigansk praksis. Fænomenet har de sidste år vundet større udbredelse i Danmark, og særligt i de større byer som Aalborg, Århus og København." (Stuart, 2011:Sofieprisen)

2.0 Metodetilgange

Jeg vil i dette kapitel forklare og beskrive mine refleksioner omkring den empiriske produktion, der har været i forbindelse med udarbejdelsen af empirien.

2.1 Videnskabsteoretisk ståsted

Da mit forskningsspørgsmål vækker stor nysgerrighed omkring hvorfor studerende skralder, har det været svært at vælge det positivistiske ståsted, da jeg selv hører under nogle af kriterierne for den undersøgte målgruppe. Chancen eksisterer for, at jeg kan få forudfattede meninger, og derfor ikke kan forholde mig hundredprocent objektiv. Da Tabula Rasa (ingen forudfattede meninger) er en vigtig egenskab hos positiverne, har jeg fravalgt positivismen på trods af deres påstande om, at viden er ude i verden, og at den blot skal graves frem. (Holm, 2011:24-25). Dette passer naturligvis til min forskning, da jeg interviewer en gruppe skraldere og måler viden igennem den udarbejdede empiri. Selvom jeg dog delvis er enig med positiverne, mener jeg, at deres "virkelighed" ikke giver mig en historie, uden jeg undersøger de bestemte aspekter selv. Jeg ønsker at skabe

skraldernes bevæggrunde for, hvorfor de skralder ud fra, hvordan målgruppen formulerer sig omkring det personlige og sociale. Dette fører mig frem til, at vælge Pierre Bourdieus socialkonstruktivistiske syn. Kernen i socialkonstruktivismen er forestillingen om, at "virkeligheden" er noget, vi skaber i fællesskab gennem vores interaktioner og gennem vores måde at tale om virkeligheden på (Holm, 2011:24-25). I mit tilfælde skabes viden igennem interviewet, men den viden er ikke nødvendigvis viden som eksisterer på forhånd. Jeg er derfor med til at påvirke den viden, der bliver skabt igennem empirien hos min valgte målgruppe.

2.1.1 Refleksivitet over dobbelt objektivering

Jeg har valgt at benytte Pierre Bourdieus syn på samfundet, og har derfor gjort mig tanker omkring hans kritik af socialkonstruktivismen. Pierre pointerer, at igennem den dobbelte objektivering projicerer forskere ubevidst deres egen socialt bestemte virkelighedsopfattelse overfor dem, de undersøger (Holm, 2011:136). Med andre ord gør forskeren samfundet til et objekt for hans undersøgelser. Han er dog midlertidigt selv en del af samfundet, og kan derfor ikke stille sig uden for det som en neutral iagttager. Prøver han alligevel at spille denne rolle, får hans fordomme netop lov til at styre undersøgelserne (Holm, 2011:137). Til gengæld kan han gøre sig selv til objekt, og dermed danne sig et overblik over, hvilke fordomme han bærer på, og hvor de stammer fra. På den måde kan han kontrollere, at de ikke ødelægger hans forskning. Ligesom Bourdieu nævner, at den sociale verden er socialt og historisk konstrueret, er min kognitive struktur også socialt konstrueret. Som en studerende, der modtager SU, har et fritidsjob og hører til den samme sociale klasse, som den valgte målgruppe, har jeg dermed selv nogle af de socialt konstruerede forforståelser omkring det, jeg analyserer i empirien. På grund af dette bliver jeg nød til at forsikre mig om, at jeg spørger ekstra uddybende i interviewet, da muligheden for at fange mig selv i at kende de forskellige årsagssammenhænge undervejs i samtalen kan finde sted.

2.2 Kvantitative og kvalitative undersøgelser

For definitionens skyld vil der i det kommende afsnit blive redegjort for forskellene imellem kvantitative og kvalitative undersøgelser.

Målet for den kvantitative undersøgelse er at finde informationer hos en bredere målgruppe, således man kan sige, hvad der karakteriserer denne. Den anvendes, når et forskningsfelt kan gøres målbart igennem "hårde data". Med andre ord oplysninger, der umiddelbart kan måles og kvantificeres. En kvantitativ undersøgelse er mere struktureret end en kvalitativ og kan betragtes som et spørgeskema, da det på forhånd er fastlagt, hvad der skal svares på (Ritchie & Lewis, 2003:2). Forskere, der arbejder kvantitativt, bliver ofte portrætteret til at anvende målbare enheder som tal til sociale kontekster og til at være i styresædet igennem undersøgelsen. "... Dette giver et statisk billede af den sociale virkelighed, og sætter fokus på forholdet mellem variablerne" (Bryman, 2008:392). Derfor er viden altid deduktiv og bliver i sidste ende forsøgt anvendt til en eller flere

generaliseringer. Den valgte målgruppe er aldrig involveret, og i visse tilfælde, når der arbejdes med spørgeskemaer, har forskeren ingen kontakt til målgruppen (Bryman, 2008:393). Som en modsætning til at arbejde kvantitativt kan man sige, at kvalitative undersøgelser studerer ting i deres naturlige miljøer i et forsøg på at få en mening ud af dem, eller fortolker fænomener i form af betydninger, mennesker tildeler dem (Ritchie & Lewis, 2003:3). Kvalitative forskere ser på ord og ikke tal i deres analyse af samfundet. Ligeledes er det hellere ej dem, som er i styresædet, men den valgte målgruppe, da hvad de ser værende vigtigt og væsentligt er, hvad der giver svaret på forskningsspørgsmålet. Man forsøger altså at trænge ind i den enkelte persons eller gruppes livsverden, og forstå deres følelser og holdninger. Hvor den kvantitative er meget struktureret, er den kvalitative undersøgelse ustruktureret med åbne spørgsmål, således at muligheden for at få målgruppens meninger og holdninger ud af den indsamlede empiri er forbedret (Bryman, 2008:394). Slutteligt kan der konkluderes, at kvantitative undersøgelser forsøger at belyse og generalisere et bredt udsnit af en større målgruppe igennem "hårde tal". En kvalitativ undersøgelse vil også generalisere, men på den baggrund at den har samlet sin empiri igennem holdninger og følelser fra færre informanternes livsverden.

2.2.1 Fokusgrupper

Fokusgrupper er en metodetilgang, som kan anvendes i en kvalitativ undersøgelse. I det følgende afsnit vil jeg gøre rede for fokusgrupper, og hvorfor de blevet fravalgt i min opgave. Ifølge Halkier kan fokusgrupper defineres på følgende måde:

"Fokusgrupper kan således forstås som en forskningsmetode, hvor data produceres via gruppeinteraktion omkring et emne, som forskeren har bestemt" (Halkier, 2002:11).

Halkier mener derfor, at den genererede data kommer af interaktionen fra gruppens deltagere. Informanterne præsenterer deres egne syn og erfaringer, men de lytter og reflekterer også på, hvad der er blevet sagt og i lyset af det, overvejer de deres egne holdninger igen. Som diskussionen udvikler sig, bliver de individuelle forklaringer skarpere og mere raffinerede. Dette er med til at give en dybere data, da interaktionen i gruppen stimulerer deltagerne til mere nuancerede og dybdegående udsagn.

Mange kan dog tage fejl af fokusgrupper og gruppeinterviews. Hvor gruppeinterviews genererer *"accounts about action"*, dvs. deltagerne fortæller om handlinger og forståelser i deltagerens hverdags sociale kontekst uden at denne sociale kontekst udspiller sig omkring forskeren, så genererer fokusgrupper *"accounts in action"* udsagn og handlinger samt forståelser som en del af interaktionen i en social og genkendelig kontekst til forskeren (Halkier, 2002:12). Dette betyder, at processerne i en fokusgruppe tager udgangspunkt i forskerens spørgsmål, og derfor gør dem utrolig velegnede til at generere data omkring betydningsdannelse i grupper. Da netop betydningsdannelse er en del af sociale erfaringer som *"Hvad gør folk, hvornår, sammen med hvem og hvordan"* resulterer det, i at fokusgrupper er blevet fravalgt til besvarelsen af min opgaves forskningsspørgsmål.

Grunden til, at jeg har fravalgt fokusgrupper i denne opgave, er på grund af at skralde fænomenet bliver anset som et tabu emne. Derfor kan der opstå en mulighed for at informanterne vil holde vigtige og personlige oplysninger tilbage. Skralde fænomenet tager udgangspunkt i, at man tager mad og andre lignende ting op fra skraldespande og containere, og eftersom tid var en vigtig ressource i min opgave, havde jeg ikke råd til at sidde med en fokusgruppe, som følte sig ubekvem og ikke delte erfaringer og tanker ud. I en fokusgruppe bliver deltagerne netop lettere påvirket af hinanden, og derfor er metoden "*... ikke velegnet til emner af privat karakter*" (Halkier, 2002:16). Konformitet er ligeledes også en faktor, som jeg havde i minde under min beslutning, om hvorvidt fokusgrupper var egnede til min opgavebesvarelse. Hvis en af informanterne dominerede gruppen med udsagn, og da emnet i forvejen er tabu, så er chancen større for at de andre informanter vil stille sig enige med den dominerende uden at reflektere over egne holdninger.

2.2.2 Deltagerobservation

En anden metodetilgang til en kvalitativ undersøgelse er deltagerobservation. Denne metode er blevet anvendt i min opgave, fordi den måske kan give mig en højere respondentvaliditet, og hjælpe mig med at forstå fænomenet. Jeg får altså muligheden for at indsamle data direkte i konteksten, og kan muligvis få bekræftet nogle af de følelser og tanker min målgruppe går igennem, når de skralder. Deltagerobservation er ideel når forskere har brug for at komme ud i felten for at observere, hvad informanterne oplever og ser i deres naturlige miljøer. På den måde skaffer de data som er "live" og i de rigtige omgivelser. Denne metode er yderst anvendelig, når man arbejder med forskning, som forsøger at få en forståelse for en bestemt kultur eller fællesskab (Ritchie & Lewis, 2003:34).

2.2.3 Deltagerobservation i eget projekt

Til min observation valgte jeg en ung mand på 23 år. Jeg foretrak at flere deltog i processen, da det ville give mig et bedre indblik i deres metoder og adfærd. Ingen andre svarede desværre min forespørgsel på Facebookgruppen *Skraldere*. Som Daymon påpeger: "*... It is the fundamental base of all research methods. Used systematically to supplement other research methods...*" (Daymon, 2002:203)

Eftersom jeg i mit projekt også benytter dybdeinterview, vil jeg mene, at det er oplagt at benytte deltagerobservation. På denne måde får jeg muligheden for, at komme til bunds i at forstå skraldefænomenet. Denne type observation tillader bevægelse frit i miljøet, mens jeg observerer i detaljer, hvordan skraldning foregår. Derudover er en deltagerobservation en god løsning til forskningsspørgsmålet, da jeg ønsker at blive klogere på en proces, som ikke kun er en verbal kommunikation, men også en nonverbal (Ritchie & Lewis, 2003:35). Kritikken af deltagerobservation er dog, at "virkeligheden" set fra forskerens øjne kan blive præget af en vis subjektivitet. Men på grund af, at jeg forholder mig til Pierre Bourdieus dobbelt objektivering, og hans kritiske syn på socialkonstruktivismen, har jeg in mente, at mit syn på "virkeligheden" er inde over

observationen, og at den kan have en effekt på min analyse. Jeg besluttede fra starten ikke at medbringe notes papirer, da disse kunne være forstyrrende for mine sanseerfaringer og observationer undervejs. I stedet noterede jeg inden de vigtigste HV-spørgsmål *Hvem? Hvad? Hvor? Hvorfor?* (Daymon, 2002:212) på et stykke papir. Jeg kan bekræfte at mange af de udsagn informanterne oplevede så som *spænding* og *fangster* igennem skraldning til at være sande (Se bilag 2).

2.2.4 Dybdeinterview

Dybdeinterviewet er en tredje kvalitativ analysemetode der er speciel egnet til når forskere forsøger, at forstå komplekse problemstillinger. Dette er når forskeren spørger ind til data på individniveau, opnår indsigt i informantens dagligdag, samt får viden om, hvilken mening og betydning fænomener har for informanten. Med andre ord, her forsøger forskeren altså at forstå den interviewedes livsverden. Denne interviewform er en af de mest brugte indenfor kvalitative undersøgelser (Ritchie & Lewis, 2003:139). I sin enkelthed er det en samtale mellem interviewer og informanten. Interviewerens primære formål er, at få samtalen til at glide flydende ved hjælp af åbne/indledende spørgsmål, direkte spørgsmål, indirekte spørgsmål, informationsspørgsmål og narrative spørgsmål.

Når man vælger at bruge et dybdeinterview, er der tre strukturer, man som forsker kan følge. Disse er den strukturerede, semistrukturerede og ustrukturerede interviewform (Ritchie & Lewis, 2003:111-112). Ved brug af den strukturerede er alle spørgsmål på forhånd planlagte, og samtalen vil ikke føre til emner udenfor feltet. Den semistrukturerede bruger forskeren igennem en interviewguide (jf. afsnit 2.2.7), hvor spørgsmålene er mere overordnet fordelt over emner. Dette giver mulighed for, at informanten kan komme med tanker udenfor feltet. Den sidste er den ustrukturerede hvor interviewer er nødsaget til, at stille spørgsmål ud fra informationerne informanten giver ham. Ingen spørgsmål er forberedte, hvilket resulterer i, at interviewer ikke har meget kontrol. Denne struktur burde kun bruges af erfarne interviewere (Ritchie & Lewis, 2003:111-112). Det er vigtigt at gøre sig tanker om interviewstrukturen, da denne vil resultere i empiriens kvalitet som forskeren senere skal analysere.

2.2.5 Dybdeinterview i eget projekt

Jeg har valgt den semistrukturerede interview i forbindelse med alle tre informanter, da jeg finder det nødvendigt at have en struktur som stadigvæk kan fraviges, i det informanterne kan have forskellige tilgange til fænomenet, som lægger op til, at spørgsmålene kan uddybes og forklares efter behov (Ritchie & Lewis, 2003:142). Dette giver plads til, at informanten kan præge hans interview i sin egen retning. En utrolig vigtig grund til, at jeg har valgt at benytte et dybdeinterview er, at mit forskningsområde og fænomen betragtes som sensitivt. Skralde fænomenet er tabuiseret og kontroversielt, (Jyllandsposten, 2009) og igennem et dybdeinterview kan den enkelte informant uden påvirkning fra andre informanter uddybe og begrunde hans

holdninger. På den måde kan jeg isolere informanten, og han vil derfor ikke være påvirket af andres udsagn. En anden grund til, at jeg har valgt et dybdeinterview, er, at jeg møder informanten ansigt til ansigt. Dette giver mig muligheden for at læse informantens mimik og kropssprog, og dette vil jeg mene er en fordel, når man forsker i tabuiserede emner.

Jeg har taget udgangspunkt i den samme interviewguide til alle tre informanter. Denne interviewguide kan findes under Bilag 12. På forhånd havde jeg forberedt mig på, at interviewene ville vare omkring 30 min. Alle interviewene tog længere tid (Bilag CD – lydfiler). Årsagen til dette kan forklares med, at jeg var velinformeret og struktureret omkring emnet inden start, hvad der også er anbefalet af Ritchie & Lewis. Alle tre interviews var i lukkede og stille rum. I forhold til min videre analyse viste det sig, at informanterne svarede og talte endnu mere uddybende omkring fænomenet end forventet. Dette gav mig en oplevelse af helt nye sider og aspekter af livet som skralder, og hvad fænomenet i det hele taget betød for de pågældende informanter. Alt dette vil dog blive yderligere diskuteret i analyseafsnittet.

2.2.6 Interviewguidens form

Min interviewguide følger strukturen fra pensum bogen (Ritchie & Lewis, 2003:118). Interviewguiden er et værktøj, der bidrager med at skabe en skarpere udformning af data. Jeg har valgt at bruge en interviewguide, fordi den hjælper mig med at sikre, at relevante temaer og aspekter bliver berørt systematisk, alt imens den tillader fleksibilitet til at forfølge detaljerne fra informanternes livsverden (Ritchie & Lewis, 2003:115). Mine spørgsmål er blevet udformet på baggrund af min eksisterende viden omkring skraldefænomenet, jeg havde studeret op til forskningen. Der findes ingen viden mellem kombinationen af skraldefænomenet og mit teoretiske framework. Dette er der taget højde for i udarbejdelsen af interviewguiden. Via min viden omkring de udvalgte teorier har jeg kunne udarbejde spørgsmål, som vil være med til at afdække nye og interessante områder af forskningen. Da der hellere ej findes faglige bøger om skraldning, har jeg opnået viden fra diverse artikler og forums på internettet, samt igennem interaktioner med skraldere (Se jf. afsnit 6.0 litteraturliste).

2.3 Sampling

Både indenfor kvalitativ og kvantitativ forskning er det nødvendigt, at træffe beslutninger omkring sampling. Kvalitative forskere benytter non-probability sampling, når de vælger respondenterne. I non-probability sampling er enhederne bevidst udvalgt ud fra, at afspejle særlige træk som kendetegner den samlede målgruppe, og derfor er denne samplingsform ikke beregnet til at repræsentere statistisk (Ritchie & Lewis, 2003:78). Dette betyder, at der ingen garantier er for repræsentativitet i non-probability sampling. Det kan derfor være en ulempe, hvis der skal laves estimater om parametre i en målgruppe - til dette ville løsningen være en kvantitativ undersøgelse. Sampling er derfor et yderst diskuteret emne indenfor forskningsundersøgelser, da flere forskere har svært ved at blive enige om, hvordan samplingen skal gribes an:

"The key differences between the requirements of qualitative samples are not always well understood by research practitioners and users. All too often, qualitative samples are criticised for not holding features of quantitative samples (for example scale, national coverage..)" (Ritchie & Lewis, 2003:82).

Men den kvantitative undersøgelses samplingsparametre ville på ingen måde styrke samplingen i den kvalitative. Og dette er lige præcis, hvad Ritchie & Lewis påpeger. Kvalitative undersøgelser forsøger ikke at måle optræden af fænomener i den bredere population. Styrken af kvalitative undersøgelser er dens evne til at repræsentere fremtrædende karakteristiker, og det er disse, som skal prioriteres i en sampling design. (Ritchie & Lewis, 2003:82). De mest anvendte tilgange til sampling indenfor kvalitative undersøgelser er Purposive og Theoretical, sampling. I begge tilgange er målgruppen målrettet valgt ud, fordi de er i besiddelse af egenskaber og karakteristiker, som vil give adgang til en detaljeret udforskning af det undersøgte fænomen. I opgavens tilfælde er det målgruppens adfærd igennem skraldefænomenet. Purposive sampling er designet til at variere så meget som overhoved muligt, og enhederne er valgt på baggrund af deres symbolske repræsentation. Netop fordi de har en karakteristisk, som er kendt eller fremtrædende i forskningsprojektet. Theoretical er en særlig form for sampling, hvor enhederne er valgt ud fra deres potentiale til at bidrage til teoridelen (Ritchie & Lewis, 2003:80).

2.3.1 Sampling i eget projekt

Jeg har udvalgt tre informanter til min kvalitative undersøgelse. Min nysgerrighed til forskningsspørgsmålet er opstået på grund af, at nogle af skralderne kommer fra de fire sociale grupper i samfundet, der ikke anses værende fattige i Danmark, de er studerende der modtager SU og har et fritidsjob. Hvad ligger til grunde for, at de skralder mad fra containere, hvis de i virkeligheden har råd til, at tage ud i butikkerne og købe hvad de mangler og har brug for? Dette munder ud i mine samplingskriterier, der er blevet valgt fordi jeg fandt dem som værende de vigtigste variabler i min forskning: *Skralder, studerende, fritidsjob og skraldet i x antal tid*. Jeg har gjort mig overvejelser om køn betyder noget, men i forhold til hvad de forskellige artikler, forums og hjemmesider viser, ser det ud til at det er delt 50/50 imellem kønnene. Jeg har valgt at interviewe en skralder fra Århus, der lige er begyndt at skralde, en skralder fra København der har skraldet i to år, og en skralder fra København, der har skraldet i 4 år. Dette er for at jeg kan sikre mig, eventuelle tredjevariables påvirkning er tilfælde. En skralder, som har dyrket fænomenet i mange år, kan have en anden tilgang til skraldning, end en, som lige er startet.

2.4 Kodning

I kvalitative undersøgelser kan forskere komme ud for at skulle analysere tusindevis af transskriberede sider eller noter. Det er ikke en let proces, og for at gøre analyseprocessen lettere for forskeren, findes der værktøj til

at komprimere de mange rå data, der bliver udarbejdet i forbindelse med metoderne. Dette kaldes data management. I de fleste analytiske undersøgelser involverer data management beslutninger om temaer og koncepter, som den indsamlede data skal sorteres under (Ritchie & Lewis, 2003:221). Jeg fulgte Ritchie & Lewis eksempel på, hvordan en kodebog kan se ud (Ritchie & Lewis, 2003:226), og brugte den samme struktur til mine tre interviews (Bilag 3, 4 og 5). Jeg har valgt den deduktive strategi, og derfor tager kodebogen udgangspunkt i begreber og forventninger, som jeg finder i min teori og den eksisterende viden. Denne form for kodning er mindre tekstnært, men fokuserer i stedet for på begreber. Igennem anden gennemlæsning af empirien, har jeg skrevet alle kategorierne ind på et usystematisk kort. At have kategorierne visuelt hjalp utrolig meget til, at overskue den store mængde empiri. Langsomt kom sammenhængen imellem kategorierne, og den sidste og endelige kodebog blev dermed skabt med kategorierne: *Introduktion, baggrund, livssyn, økonomi og forbrug, madvaner, skralde og diverse* (Bilag 6 – kodebog endelig udgave).

2.5 Kvalitetskriterier

I de følgende tre afsnit, vil jeg redegøre og diskutere kvalitetskriterierne i min opgave. Pålidelighed og validering er begreber, der er blevet skabt igennem naturvidenskabelige undersøgelser. De hjælper med at definere styrken af det indsamlede data. Data skal bruges som bevis til analysen, og de resulterende konklusioner. Kvalitetskriterier er dog et diskuteret felt indenfor kvalitative undersøgelser, da formålet med den kvalitative er at skabe indsigt i en specifik kontekst og ikke at generalisere (Ritchie & Lewis, 2003:270).

2.5.1 Pålidelighed

Pålidelighed betyder gentagelighed i en kvalitativ undersøgelse; om forskningen kan gentages igen hvis en anden undersøgelse blev iværksat ved brug af de samme metoder. Som tidligere nævnt (jf. afsnit 2.1.1) er jeg opmærksom på, at min kognitive struktur er socialt konstrueret. Jeg har nogle af de samme socialt konstruerede forforståelser omkring emnet og målgruppen. Ved at jeg undgår at stille ledende spørgsmål og spørger ekstra uddybende i interviewguiden, så informanterne ikke får påvirket deres egen subjektive opfattelse af fænomenet, og dermed ikke giver mig et troværdigt billede af "deres" virkelighed, vil give mig en bedre pålidelighed omkring det indsamlede data. Mine data er indsamlet via dybdeinterviews optaget på en diktafon og en enkelt observation. Da det er mit første dybdeinterview og observation, kan der stilles spørgsmålstejn ved udførelsen i og med, jeg ikke er trænet. Dette kan betyde at metodeudførelsen er mindre pålidelig, men jeg følte på intet tidspunkt pres eller stødte på problemer, der kunne ødelægge pålideligheden. Jeg antager, at det er muligt at gentage samme interview med alle informanterne, hvilket vil medføre de samme svar og samme data. Undersøgelsen bærer derfor præg af høj pålidelighed på grund af de foroven nævnte faktorer, og derfor kan jeg generalisere ud fra data (Ritchie & Lewis, 2003:270-1).

2.5.2 Troværdighed

Troværdighed er et vigtigt kvalitetskriterium at tage med i en kvalitativ undersøgelse. Ved at beskrive forskningen og dataindsamlingen for læseren, vil det gøre læsningen lettere og mere forståeligt igennem teori og analyse delen (Dahler-Larsen, Peter, 2008:82-83). Ved at jeg har transskriberet mine interviews, er mine data blevet gjort tilgængeligt, og det kan dokumenteres, at selve undersøgelsen har fundet sted. Ligeledes har jeg tidligere beskrevet (jf. afsnit 2.4) kodningsprocessen, og hvordan denne fandt sted.

2.5.3 Validering

Validering er et felt, hvor forskere går ind og undersøger, hvor præcist forskningen i virkeligheden er. Det er et felt som strækker sig over to dimensioner: *Intern validitet* og *ekstern validitet*. (Ritchie & Lewis, 2003:273). Det første felt *intern validitet* drejer sig om, jeg fanger mine teoretiske begreber i min empiriske analyse eller om jeg måler noget helt andet end jeg tror? Ved at jeg lægger fokus på, at de relevante informanternes egne holdninger og oplevelser inddrages sikrer jeg en højere validitet. Det andet felt *ekstern validitet* handler om mine resultaters generaliserbarhed "ude i verden". Her opstår problematikken i kvalitative studier. *Ekstern validitet* er om en bestemt social adfærd i en lille gruppe, også afspejler samme type adfærd i en større gruppe. Kvalitative undersøgelser har en dårlig *ekstern validitet*, hvor kvantitativ undersøgelse har en god – de arbejder netop med en høj *ekstern validitet* (jf. afsnit 2.2). Vedrørende min forskning har jeg brugt dybdeinterviews, observationer og fravalgt fokusgrupper. Det betyder at jeg kun måler fænomenet fra en vinkel. Havde jeg valgt at inddrage fokusgrupper, så ville det have givet mig en højere validitet i hvis metoden blev udført korrekt. Dybdeinterviews havde været nok til mit forskningsspørgsmål, men ved at jeg inddrager observationer, går jeg ind i informanternes "livsverden", og ser og føler fænomenet på egen hånd. Ud fra dette kan jeg bekræfte validiteten af deres forklaringer, følelser og holdninger holder stik.

3.0 Teori

I dette kapitel vil jeg præsentere mit teoretiske framework, samt hvorledes teorierne bidrager til undersøgelsen. Disse teorier vil være en hjælp til afklaring af, hvorfor min valgte målgruppe skralder. Den første teori jeg vil redegøre for er Jeremy Bentham's moderne Utilitarisme efterfulgt af Rational Choice der ingen forfader har som sådan, men er rettere opstået sammen med adfærdsteorier om økonomi og politik. (Kaspersen & Loftager, 2009:839).

3.1 Utilitarismen

Historisk set er Utilitarismen en forholdsvis ny normativ teori. Den utilitaristiske tankegang opstod først i de franske oplysningsfilosofers kritik af samfundsordenen. Den tog sit udgangspunkt i en påstand om, at staten

burde reformeres med henblik på at *"fremme alles lykke"* (Kaspersen & Loftager, 2009:408). Det er dog den engelske jurist og filosof Jeremy Bentham (1748-1832), der efterfølgende tog teorien til sig og grundlagde den moderne Utilitarisme. Utilitarismen siger, at *"moralisk set bør alt alene vurderes ud fra, om det maksimerer summen af livskvaliteten"* (Kaspersen & Loftager, 2009:408). I dag er teorien blevet en paraplybetegnelse for en række normative teorier, der alle sammen forsøger at maximere den totale sum af livskvaliteten. Hvad der er vigtigt at bide mærke i er, at disse normative teorier, der er udsprunget af Utilitarismen, alle har vidt forskellige syn på, hvad lykke og velfærd er, og hvordan det opnås. Eftersom Utilitarismen har mange grene, har jeg bevidst udvalgt to, som vil hjælpe mig med at forstå mit forskningsfænomen. Disse er Hedonistisk Utilitarisme og Præferenceteori. Dem vil vi se nærmere på i de to følgende afsnit.

3.1.1 Hedonistisk utilitarisme

Den Hedonistiske Utilitarisme er grenen, som tiltalte Jeremy Bentham mest (Kaspersen & Loftager, 2009:409). Ifølge Bentham har *"Naturen anbragt mennesket under to suveræne mager, smerte og lyst. Det er alene dem som udpeger, hvad vi bør gøre, ligesom de bestemmer hvad vi vil gøre"* (Kaspersen & Loftager, 2009:410).

I alt sin enkelhed betyder det, at mennesket altid skal handle, så det maksimerer summen af livskvaliteten i verden. Livskvaliteten bliver opmålt i, hvad der gør ondt på os, og hvad der giver os behag. Hvis man summerer alle de tal, der udtrykker værdien af hver enkelt af de mange bevidsthedstilstande, en person har i sit liv, får man en sum, der udtrykker hvor godt vedkommendes liv er. Ved igen at summere de tal, der udtrykker hvor godt alle de enkelte individers liv er, får man en ny og større sum, der udtrykker størrelsen af den samlede mængde af livskvalitet.

3.1.2 Præferenceteori

Den såkaldte præferenceteori om livskvalitet siger: *"Jo flere af ens ønsker der bliver opfyldt, jo bedre går ens liv. Jo flere af ens ønsker, som frustreres, jo dårligere går ens liv"* (Kaspersen & Loftager, 2009:415).

Præferenceteorien mener, at målstikken for velfærd må være, at mennesket får opfyldt sine ønsker. I modsætning til Hedonistisk Utilitarisme kigger præferenceteorien altså på realiseringer af drømme og mål. Denne teori er i dag den mest fortrukne blandt utilitarister, og den findes i mange varianter. Man kan nemlig diskutere, hvor relevante ønsker kan være. Et eksempel på dette dilemma af præferenceteorien kan være: Nogle teorier siger, at ønsker, der ikke angår menneskets velfærd, fx ønsket om, at blåhvaler ikke udryddes er irrelevante for ens livskvalitet, mens andre siger, at alle ønsker tæller. Uanset hvilken variant af Præferenceteorien man forsvarer, hviler den i sidste ende på noget, der er subjektivt (Kaspersen & Loftager, 2009:415).

3.1.3 Utilitarismen i eget projekt

Hvorledes kan Utilitarismen hjælpe til besvarelsen af undersøgelsen? Det interessante ved Utilitarismen er, at den beskriver, hvordan mennesket handler og reagerer i forhold til at opnå en høj livskvalitet ikke kun for sig selv, men for velfærden af alle mennesker. Hvordan opnår mennesket en høj velfærd for alle mennesker? Det gør den igennem den Hedonistiske Utilitarisme og Præferenceteorien, som hver især beskriver forskellige forståelser, hvorpå summen af velfærden bedst muligt kan øges.

Da målgruppen modtager SU og har et fritidsjob, så burde det betyde, at de ikke er tvunget til at samle mad op fra containere. Med andre ord, de sulter ikke. Dermed må der ligge nogle andre faktorer bag, som ikke nødvendigvis bunder i deres økonomiske forhold. I analysen vil vi se nærmere på, hvordan og hvorfor Utilitarismen afspejler sig i målgruppens adfærd og handlinger.

3.2 Rational choice

Rational Choice er den mest udbredte betegnelse for en teoretisk retning, som siden 1970'erne har fået mere og mere udbredelse. Teorien har haft en del år på bagen som en teoretisk retning indenfor statskundskaben og økonomien (Kaspersen & Loftager, 2009:850). Uanset at betegnelsen "Rational Choice-Teori" er udbredt i litteraturen, så kan den heller ikke karakteriseres som en teori i et "snævert forstand"(Kaspersen & Loftager, 2009:838). Som det fremgår, vil jeg derfor i min opgave have samme tilgang til teorien som statskundskaben og økonomien, men blot ændre fokuset på forbrugeradfærd indenfor skraldning frem for politik og økonomi. Den mest grundlæggende antagelse indenfor Rational Choice er, at alle mennesker handler rationelt (heraf navnet). Det betyder at aktørerne bevidst "*forfølger nogle mål, og at de forsøger at realisere mest muligt ud af deres målsætning med de færreste mulige omkostninger*" (Kaspersen & Loftager, 2009:841). Individet indgår bevidst relationer med hinanden ud fra nyttemaksimering. Denne form for nyttemaksimering kaldes også Free-riding, som vi i følgende afsnit vil kigge nærmere på. Denne vil forhåbentlig hjælpe mig med, at forstå nogle af grundene bag skraldefænomenet i min målgruppe.

3.2.1 Free-riding

Der er altså i mennesket en stærk drift mod at optimere sin egen nytte, som naturligtvis altid er subjektivt. Et godt eksempel er, hvis alle varer og ydelser i samfundet er gratis, hvilket betyder, at det ikke koster noget for individet at forbruge, så påpeger Rational Choice, at individet vil bruge og udnytte indtil det har opnået sin maksimale nytte. Teoriens antagelser resulterer derfor i, hvad vi kalder for Free-riding. Dette betyder, at det enkelte individ vil handle egoistisk for at maksimere sin egen nytte ved at udnytte samfundets goder, fordi disse udgifter ikke kan mærkes på individets budget (Kaspersen & Loftager, 2009:844).

3.2.2 Rational Choice i eget projekt

Hvorledes kan Rational Choice hjælpe til besvarelsen af undersøgelsen? Som beskrevet foroven interagerer individer med andre ud fra subjektive nytteopfattelser. Disse individer forsøger at nyttemaksimere fra de forhold, som de nu har til rådighed. Alle deres handlinger kan derfor forklares ud fra ønsket om nyttemaksimering. Dette er et tegn på egoistisk adfærd. Kunne det derfor tænkes, at min målgruppe handler ud fra nyttemaksimering? At de skralder på grund af, at det er gratis og nemt? De modtager SU og har et fritidsjob, og rent økonomisk vil jeg mene, at de ikke har brug for at skralde. Vi vil i analysen se nærmere på, hvordan og hvorfor Rational Choice afspejler sig i målgruppens adfærd og handlinger. Eftersom jeg har et social-konstruktivistisk ståsted (jf. afsnit 2.1), vil det derfor være et problem for mig at forstå og forklare kollektive handlinger og strukturer udfra individet. Social-konstruktivistene mener netop, at det er strukturerne, der skaber individerne og ikke omvendt. Min målgruppes handlinger kan stadigvæk afspejles igennem Rational Choice, men den egentlige grund til deres rationale handlinger er skabt af verden omkring dem og ikke kun af dem selv.

3.3 Hypoteser

Som en del af min objektivering i forhold til min kvalitative undersøgelse, er mine hypoteser fra mine valgte teorier og undersøgelsesområder som følgende:

Studerende skralder for at bekæmpe madspild.

Studerende skralder for at spare penge.

4.0 Analyse

I de kommende afsnit vil jeg opdele mit fænomen i mindre stykker, og studere disses relationer og funktioner ikke kun i forhold til hinanden, men også i forhold til mine teorier. Jeg vil ud fra dette uddrage konklusioner af min empiri, og besvare mit forskningsspørgsmål. Min analysestrategi er som tidligere forklaret (jf. afsnit 2.4) deduktiv, da jeg "søger" efter beviser for at mine valgte teorier er rigtige. For at analysere mine tre interviews, har jeg valgt den narrative analysetilgang: *"Narrative analysis is an approach that emphasises the stories that people tell"* (Bryman, 2008:562). Igennem den narrative tilgang vil fokuset derfor skifte fra, *hvad der bliver sagt*, til *hvordan informanterne får mening ud af, hvad der egentlig blev sagt*.

4.1 Forbrug og baggrund

Eftersom mine informanter modtager SU og har et fritidsjob, vil jeg derfor mene, at de økonomisk set ingen grund har for at skralde. Det kunne dog tænkes at mangel på arbejdstimer kunne være en årsag, men det viste

sig ifølge alle tre informanter ikke at være grunden: "Hmm. Det må være cirka. Jeg arbejder nok fem til ti gange om måneden. Ja det er måske for meget nogen gange" (Sebastian, 2:18), "det svinger nogen måneder er det 2-4 gange andre måneder er det 5-7 gange" (Rune, 3:1), "Jeg arbejder cirka 8-10 gange om måneden. Det er rigtig meget" (Anonym, 2:23). Ud fra disse udsagn er det tydeligt, at informanterne arbejder meget, og derfor har en stabil indtægt. Det leder mig hen til, en anden vigtig faktor i forhold til deres økonomi. Selvom om informanterne tjener nok, kan dårlige forbrugs- og prioriteringsvaner være en anden mulig årsag. Jeg spurgte derfor informanterne om, hvordan de prioriterede deres økonomi i løbet af en måned. Alle tre svarede at pengene blev brugt på *mad, tøj, fest, og diverse* (Sebastian, 2:11-12), (Rune, 3:16-17), (Anonym, 3:31-33). De havde dog alligevel lidt forskellige tilgange til, hvordan de fordelte deres penge når det kom til fest og tøj. Anonym siger: "Den er lidt svær hehe. Jeg plejer som regel at blive rigtig fuld. Jeg vil tro at jeg bruger omkring 400-500 kr. på en bytur" (Anonym, 4:2-3) og "Øhm jeg køber tøj for cirka 1500 kr. om måneden. Hvis man har penge, er der ingen grund til at spare." (Anonym, 3:30-31). Rune og Sebastian havde dog nogle helt andre måder takle deres økonomi, når det kom til tøj og fest: "Max 200 kr. når jeg er i byen. Det er hvert fald ikke mere. Det er nok gennemsnittet. Jeg forsøger at få lidt at drikke inden. Det er rimelig dyrt at tage i byen, og jeg smider ikke med pengene for ingenting" (Rune, 3:19-21). Nogenlunde samme holdning delte Sebastian også: "I byen er det nok max 300 kr. Det er fordi jeg plejer at drikke meget til forfesten" (Sebastian, 3:14-15). "Hmm shopping er max 500 kr. om måneden" (Sebastian, 3:25-26). Det viser at Anonym har en lidt mere afslappet holdning, når det kommer til pengeforbrug, hvor Sebastian og Rune begge forsøger at spare. Jeg spurgte derfor hvad årsagen var til, at de prøvede at spare penge på tøj og fester. Det viser sig, at deres indstilling i forhold til at *spilde penge på ligegyldige ting*, som de flere gange i interviewene siger, kommer af opdragelsen fra hjemmefronten.

Socialarv viser sig at spille en vigtig rolle i forhold til besvarelsen af forskningsspørgsmålet. Både Rune og Sebastian kommer fra familier, som har brugt tid på at lære deres børn den rigtige måde (ifølge dem selv) at forbruge og dele egne ressourcer på:

"Ja øhm. Mine forældre har været meget gode til at fortælle og hjælpe mig i forhold til økonomien. Ikke at de giver mig penge, men siden jeg har været lille har de altid sat nogle regler og rammer for, hvordan jeg skal bruge mine penge – Så de blev brugt på en fornuftig måde. På den måde havde jeg nogen gange rigtig mange penge at købe slik for, da jeg var mindre, og når det så var en speciel dag, så købte jeg også lige det jeg havde brug for og øhm havde intet imod at give ud til andre." (Sebastian, 3:21-25). Sebastians forældre har opdraget ham til, at være ansvarlig og solidarisk lige siden hans barndom. Dette afspejler sig i, hvordan han bruger sin økonomi i dag. Det tyder også på, at Anonyms familie har påvirket hans tilgang til penge: "Øhm de har altid stillet høje krav til mig. Men da jeg var mindre, var jeg meget forkælet. Jeg fik nærmest, hvad jeg pegede på, uden at jeg var

hysterisk. Så i løbet af min barndom har jeg altid gjort meget ud af at tjene mange penge, og bruge dem på lige hvad jeg fik lyst til. Ja jeg må indrømme, at jeg ikke har været den bedste til at dele.” (Anonym, 3:13-16).

4. 1.1 Delkonklusion

Både Sebastian, Rune og Anonym er påvirket af social arv. Igennem deres forældre har de fået forskellige tilgange til, hvordan ressourcer kan bruges og deles. Anonym adskiller sig dog fra Sebastian og Rune ved, at han det meste af sit liv ikke har været bange for at bruge ressourcer på sig selv. Det åbner derfor muligheden for, at deres forældre også har haft indflydelse på informanternes indstilling til verden omkring dem i form af deres egen og andres velfærd. På grund af informanternes udtalelser omkring økonomi og baggrund, har jeg bevidst placeret Rune og Sebastian under Utilitarisme afsnittet og Anonym under Rational Choice.

4.2 Utilitarismen

I dette afsnit vil Jeremy Bentham's teori om moderne Utilitarisme danne grundlag for min videre analyse. Formålet med denne analyse er, at finde ud af om mine informanter skralder bevidst for *”at fremme alles lykke”* (Kaspersen & Loftager, 2009:408), som Jeremy Bentham påpeger. Jeg valgte den Hedonistiske Utilitarisme og Præferenceteorien, da disse hver især har forskellige forståelser, hvorpå summen af velfærden kan øges. I Jeremy Bentham's moderne Utilitarisme teori lægges der vægt på, at mennesket handler ud fra smerte og lyst. Det vil sige, at mine informanternes gøremål bliver målt i, hvad der gør ondt på dem, og hvad der ikke gør. Det skal dog pointeres, at det ikke nødvendigvis skal være en fysisk oplevelse. Hvis informanterne udfører en handling, som at hjælpe en dame over vejen eller finde tusinde kr., og denne handling giver dem behag, så er denne handling med til at maksimere summen af deres livskvalitet. Jo flere behagelige handlinger, jo højere vil summen af alles velfærd og livskvalitet være.

Lad os derfor kigge nærmere på, om utilitarismen afspejler sig i informanternes livsverden. Jeg spurgte ind til informanternes madvaner og hvad, der kendetegnede god mad. Overraskende svarede alle tre informanter, at deres madvaner har fulgt dem siden de flyttede hjemmefra. Det viser mig at alle tre informanter er præget af deres forældres opdragelse - dog på forskellige måder. Rune og Sebastian mindede meget om hinanden, hvorimod Anonym havde andre holdninger. Rune svarede følgende om, hvad der kendetegnede god mad for ham, men drejede svaret over i et andet meget interessant emne:

”God mad. God mad er øh gode råvarer som indeholder ikke for mange konserveringsmidler, der ikke er nødvendige, men øh jeg kan godt lide noget, som man selv har lavet. Jeg spiser ikke kød. Jeg elsker grøntsager og alverdens bønner og postejer. Og så synes jeg at, ja det kommer nok som spørgsmål senere, hvorfor jeg gør det, og jeg gør det fordi, at jeg øh ikke ser nogen grund til at overproducere dyr for at tilfredsstille vores lyster. Men kunne sagtens skære ned i sit forbrug af kød. Alle kunne gøre det, og man kan sige, at det er lidt et led. Man

kunne springe dyrene over. Der er jo et kæmpe bearbejdningsarbejde i at producere kød, og det forurener og skader miljøet meget. Det har nogle konsekvenser ” (Rune, 5:1-8). Det ser ud til at Rune bevidst skærer hans forbrug af kød ned, fordi det ifølge ham, har negative konsekvenser for miljøet og dyrene. Det viser, at hans holdning til indtagelsen af mad, er præget af en form for solidaritet. Rune går bevidst efter at maksimere ikke kun hans egen velfærd, men også dyrenes og miljøets. Dette er et af de første rigtige tegn, der peger på, at Runes livssyn er Hedonistisk Utilitarisme.

Sebastian sluttede også spørgsmålet om, hvad der kendetegner kvalitetsmad med et meget interessant svar: *”Øhm. God mad. Åh ha. Det er svært. Jeg synes, at det er nemt at sige, at det skal smage godt. Men en must for mig er, at det skal være varieret. Mad med sjæl. Økologisk mad er også vigtigt for mig. Jeg tænker ofte over når jeg handler ind, hvor maden er produceret henne, og hvad det indeholder. Både for mig selv, men jeg ønsker også at dem, som har fremstillet maden, har haft gode forhold.” (Sebastian, 5:22-25). Her viser Sebastian lidt de samme tendenser som Rune. Han tænker over, hvor maden er produceret, og hvad den indeholder. Det fortæller mig, at han gør sig bevidste tanker om andres velfærd end kun hans egen. Ved at Sebastian spiser økologisk fremstillet mad, og at han handler mad, der er produceret under gode forhold, sikrer han sig ikke kun et sund liv for sig selv, men også gode rammer for miljøet. Ifølge Utilitarismens forfader Jeremy Bentham ville Sebastian livssyn være præget af Præferenceteorien. Sebastian udtrykker tydeligt, at det er hans ønske, at dem, som har lavet maden, har haft gode forhold. Ved at ønsket bliver opfyldt, så er det ikke kun Sebastians livskvalitet, der er steget, men også de mennesker, som har været i forbindelse med fremstillingen af maden.*

Både Rune og Sebastians syn på madkvalitet og fremstillingen af den, er nogenlunde den samme. De går begge to meget op i, hvad de spiser. Dog er Rune lidt mere ”ekstrem” sagt på en mild måde. Da jeg spurgte Rune, om hans holdninger kom af hans forældres, bekræftede han mig delvist: *”Miljøbevidstheden kommer fra mine forældre. Men de har ikke tænkt over det med kød. Det kommer helt klart fra venner. De har argumenteret godt for det i forhold til folk, der har argumenteret for kød har, og det er for mig ret afgørende” (Rune, 5:25-27).*

Runes omgangskreds er derfor også en af årsagerne til hans holdninger. Da jeg spurgte direkte om hans holdninger kommer fra hans venner, svarede han klart og tydeligt *”Ja det gør de.” (Rune, 5:29). Rune tager derfor hans sag en tand længere end Sebastian gør – det ses tydeligt i denne kommentar, da jeg spurgte Rune om hans forhold til madvarer, der har overskrevet salgsdatoen: “Jeg har lidt den holdning af datoen er givet af en grunde. Det er sådan lidt en konspirationsteori for, at virksomhederne kan sælge mere. Et par dage over helt sikkert. Hvis jeg kan se, at det ikke fejler noget, så drikker jeg eller spiser det” (Rune, 6:9-11). Det viser mig, at Rune går mere op i hans principper end Sebastian. Jeg vil gå i dybden med denne holdning fra både Sebastian og Rune i afsnit 4.5 skraldning.*

4.3 Rational Choice

Jeg har indtil videre vist, at Sebastian og Rune hører til utilitarismen, da mange af deres handlinger og holdninger er med henblik på andres velfærd. Anonym har dog adskilt sig væsentligt. Alle tre informanter er påvirket af deres forældres opdragelse, men det lader umiddelbart til at Anonyms forældre har haft en anden tilgang til velfærd. I dette afsnit vil Rational Choice teorien danne grundlag for min videre analyse, som tager udgangspunkt i, at individer interagerer med andre for at forøge deres egen nyttemaksimering. En meget interessant kommentar kom fra Anonym, da jeg spurgte om han var tilfreds med hans studiejob: *"Jeg er meget meget glad for det. Det er velbetalt, og man får lov til at være på Christiansborg og være i magtens centrum"* (Anonym, 2:27-28). Straks spurgte jeg til, om det betød noget at have magt, og det at være vigtig: *"Det giver mig et ekstra boost af selvtillid og arbejdslyst, når jeg tænker på det. Man kan vel sige, at jeg føler mig selv lidt vigtig. Men det bliver jeg vel nødt til at indrømme og sige ja til. Øh Jeg har nogle bestemte mål i livet, og jeg er ikke bange for at arbejde hårdt for at nå dem"* (Anonym, 3:1-5).

Det lader til, at han bevidst arbejder på at få mere indflydelse, og at det er vigtigt for ham, at han føler sig vigtig. Snakken faldt derfor på, hvad motivet bag, at han laver "vigtige" ting er, og der indrømmede han *"Jamen ofte tager jeg mig selv i gerne at ville tjene penge. Mange penge. Jeg vil gerne være rig. Det der med at en træt mand, der kommer hjem fra arbejde, er en glad mand, er en gang vrøvl"* (Anonym, 3:8-9). Det beviser at Anonyms motiver til hans valg af fritidsjob er, at han kommer til at føle sig vigtig og samtidig velbetalt. Med andre ord træffer han et bevidst valg, som udelukkende nyttemaksimerer ham selv og ingen andre. Han har desuden også tendenser til at være meget materialistisk, da snakken faldt på hans forbrug af gadgets og tøj: *"Jeg bruger for mange penge på det faktisk. Det er vigtigt for mig, at jeg følger med. Det holder ikke i min travle hverdag. Men det er ikke kun i forhold til gadgets. Jeg mener også, at det tøj som sidder på mig også skal være i en vis kvalitet før jeg føler, at det er behageligt"* (Anonym, 3:23-25).

Sebastian viste sig især, at være en modsætning af Anonym når snakken faldt på job. Jeg spurgte Sebastian, hvad han ville vælge, hvis valget stod imellem et dårligt betalt job eller dårlige kollegaer: *"Hmm. Jeg ville nok vælge lavere løn. Om jeg får 130 kr. i timen eller 110 eller 120 kr. er lige meget så længe at kollegaerne er nogle søde mennesker. Jeg har ikke noget imod at skære ned der, hvis det var sådan situationen var"* (Sebastian, 3:1-3). Eftersom min interviewguide er semi-struktureret, fik jeg desværre ikke stillet Anonym samme spørgsmål. Men i forhold til at Anonyms adfærd afspejler sig i Rational Choice, kan jeg gå ud fra, at han ville vælge dårligere kollegaer.

Når det kom til madvaner havde Anonym nogle af de samme holdninger som Sebastian og Rune. Hvor de to andre informanter fokuserede på, at mad skulle være sund og af en vis kvalitet, så havde Anonyms valg af høj fokus på job og studie en negativ effekt: *"Jeg er ikke tilfreds med mine madvaner. Det er jeg ikke, fordi jeg*

ikke får nok mellemmåltider. Det er tit at mit blodsukker er helt i bund, sådan at jeg ikke kan arbejde. Det er tit at jeg er så doven, at jeg ikke gider lave mad. Jeg er heller ikke tilfreds, fordi jeg ikke spiser nok sundt mad og grøntsager. Det er en af grundene til at jeg skralder.” (Anonym, 4:27-29). Anonyms madvaner er derfor anderledes end Rune og Sebastians, men han ville dog ønske, at han spiste sundere ligesom de andre to informanter. På grund af at Anonym har en travl karriere viser det ifølge ham selv, at han får en doven tilgang til sund madlavning, som resulterer i, at han skralder. Men i forhold til hans samlede budget, så udgør maden en meget lille del. Dette er en tendens som også ses hos Sebastian og Rune – på trods af at de går meget op i hvad de spiser, så har de alligevel sagt, af de kunne blive bedre, og at det ofte er dovenskab og økonomi, som forhindrer dem i det:

”Øhm ja. Måske ikke for tiden, hvor jeg har nedprioriteret det (maden) på grund af budgettet. Jeg ved godt hvad der skal til for at spise varieret. I forhold til andre studerende ved jeg, at jeg spiser varieret. Jeg spiser sundere end de fleste af mine drenge venner” (Sebastian, 4:18-20). *”Dovenskab måske. Det er ikke mange penge, man har til mad pr. dag, og jeg synes at det måske er alligevel alt for lidt. Jeg kunne godt tænke mig at blive bedre til at købe stort ind måske, eller organisere min mad. Lave en madplan. Det kunne nok spare mig for penge”* (Rune, 4:16-19).

4.4 Delkonklusion

Ud fra mine tre informanters syn på madvaner og madkvalitet, kan jeg igennem Utilitarismen og Rational Choice delvis konkludere, at Sebastian og Rune deler mange af de samme holdninger. Det, der adskiller dem, er, at Rune går mere op i hans standpunkter end Sebastian. Det ses bl.a. i, at Rune har fravalgt indtagelsen af kød og alt fastfood. Begge informanters adfærd afspejler sig i Utilitarismen. Rune og Sebastian handler bevidst mad ind, som er produceret under gode forhold. De ønsker begge to at fremme andres velfærd. Anonym har dog nogle helt andre holdninger, når det kommer til madvaner og livssyn. Anonyms adfærd med job, livsstil og madvaner afspejler sig tydeligt i Rational Choice. Han har fået sine ambitioner fra sine forældre, men udelukkende for ham selv og ingen andre. Det ser ud til, at ud over, at Anonym har tendenser til at være egennyttmaksimerende, så er hans valg af livsstil også en faktor, som påvirker ham til at skralde. Hvad alle tre informanter har til fælles er, at de ønsker at blive bedre til, at spise sundere. Det, der forhindrer dem i dette, er ifølge dem selv dovenskab, og nedprioritering af madbudgettet.

4.5 Skraldning

I den første del af analysen har jeg delt informanternes livssyn og adfærd op under Utilitarismen og Rational Choice, når det kom til forbrug, økonomi og madvaner. Dette vil give forskningsopgaven et bedre billede af, hvor informanterne står indbyrdes. Rune og Sebastian er præget af Utilitarismen, og Anonym er af Rational Choice. Men hvordan afspejler dette sig egentlig i, når snakken falder på selve skraldefænomenet? Mit første spørgsmål

omkring skraldefænomenet var, hvad informanternes umiddelbare holdning var første gang de hørte om det. Ikke overraskende bestod svarene af samme mønster igen:

"Nogen er bevidst om, hvorfor de gøre det, og andre gør det for at spare penge. Så jeg synes at skraldekulturen er fin, og jeg synes, at det er en skam, at der bliver smidt så meget mad ud. Men jeg kan også godt se problemet. For hvis alle gjorde det, så ville virksomhederne ikke kunne sælge deres produkter. Men der er bare et stort problem med, at der er så meget madspild. Så jeg betragter det mere som en protest. Jo flere, der gør det, jo bedre til et vist punkt, fordi hvis der er så mange, som rent faktisk kan få så meget mad med hjem, jamen så viser det jo også, at der er et kæmpe overforbrug i vores samfund" (Rune, 7:2-8). Rune viser hans sholdning omkring skraldningen, men han er også i stand til at reflektere over den anden side af sagen. Hvis alle handlede som ham, så ville systemet ikke fungere. Et eller andet sted kan hans handlinger derfor også betragtes som hørende hjemme under Rational Choice, da Runes handlinger i sidste ende gavner også ham selv og ikke virksomhederne.

Sebastian viser næsten ligeså meget entusiasme når det kommer til madspildsproblemet. I begyndelsen var han *"måske en smule skeptisk* (Sebastian, 6:17). Det ændrede sig dog hurtigt på grund af, at hans familie har dyrket fænomenet i årevis. Endnu engang har familien haft en effekt på informanten. Jeg spurgte Sebastian ekstra uddybende om årsagerne bundede i, at hans familie har haft en indflydelse på ham hvorpå han svarede *"Ja det har de. Jeg skralder fordi, at det gavner mig og alle andre. Jeg ved at storcentrene og alle de supermarkeder øh har et kæmpe madspildsproblem og ved, at jeg skralder, så er jeg selv med til at vise en protest imod vores forbrugssamfund. Man smider så meget mad ud, at det er paradoksalt, når man på et globalt plan har en fødevarer underskud. Derfor skralder jeg. Jeg håber på at kunne hjælpe andre og ikke kun mig selv. Også selvom det oftest er mig, der bliver hjulpet, fordi det er mig, som får maden* (Sebastian, 8:1-5). Sebastian og Rune kan analyseres med, at de sidder i samme vogn, men på hver deres sæde. De synes begge to, madspildsproblemet skal bekæmpes igennem skraldning og reflektering over indkøb, men Rune tager sagen længere ved at stoppe med at spise kød.

Anonym fortæller, at han var *"ligeglad"* (Anonym, 6:19) første gang han hørte om skraldefænomenet. På den måde tog han intet standpunkt i forhold til madspildsproblemet. Han anser heller ikke fænomenet som værende særlig positivt, og han synes, at det er pinligt, hvis han bliver set. (Anonym, 6:8-9). Jeg kan bekræfte mange af informanternes udsagn, og især denne omkring "pinlighed" kan opstå under skraldning (Bilag 2). Det at fænomenet er tabulagt ses tydeligt i hans holdninger. Derfor var det interessant at finde ud af, om han skraldede alene eller med andre: *"Det er alene. Det er slet ikke sådan, jeg ser det. Det er slet ikke noget med sammenhold at gøre eller modstand af noget. Det sparer mig penge. Jeg kan godt se at det kan være for en større sag, at man bruger af madspild. Jeg gør det udelukkende for at spare penge. Det er næsten nemmere end*

hvis jeg skal gå direkte ind i butikken og stå i kø. For mig er det en afvejning af, hvad der er mest besværligt, og hvad der sparer mig for flest penge”(Anonym, 7:22-25).

En større grad af egennyttmaksimering findes ikke i Anonyms kommentar, og ved, at han netop pointerer at det er en afvejning af, hvad der giver ham mest, viser Anonym, at en af grundene til, at han skralder er fordi det gavner ham selv og ingen andre.

5.0 Konklusion

Igennem denne kvalitative undersøgelse har jeg målt fremtrædende karakteristikker hos den valgte målgruppe af danske studerende som skralder, med henblik på at finde ud af, hvad deres bevæggrunde er. Ved hjælp af adfærdsteoriene Utilitarismen og Rational Choice, har jeg kunne inddele informanterne i to grupper.

Sebastian og Runes bevæggrunde for at skralde bunder i flere af de samme ting – der er dog et par undtagelser, som adskiller disse to informanter. Analysen viste, at begge informanter var præget af deres forældres opdragelse, når det kom til økonomisk forbrug og miljøholdninger. Sebastian og Rune har igennem opdragelsen fået et solidarisk livssyn, som afspejler sig i en Utilitaristisk adfærd. Ved at Sebastian og Rune skralder, så er de ifølge dem selv med til at bekæmpe madspildsproblemet og dermed *fremme alles velfærd*. Rune går i en højere grad op i hans holdninger end Sebastian. Men hvad der er vigtigt at bide mærke i er, at Rune og Sebastian begge påpeger, at de kunne blive endnu bedre til at spise sundere og gøre mere for alles velfærd. Grunden til, at dette ikke lykkes for dem, er dovenskab nedprioritering af madbudgettet. Da Rune og Sebastian begge har et ønske om at hjælpe samfundet med at bekæmpe madsspild, så hjælper de samtidig dem selv. Ingen bøger, hjemmesider eller nyheder har endnu udtalt, at skraldning har hjulpet fleres velfærd end de enkeltes. Deres Utilitaristiske handlinger kan derfor argumenteres for at være præget af en smule egennyttmaksimering, og dermed Rational Choice – I sidste ende hjælper de mere dem selv, end de hjælper helheden.

Anonyms holdninger faldt meget hurtigt ind under Rational Choice. Hans forældre har også haft indflydelse på hans livssyn i og med, at han det meste af sit liv har været *forkælet* (Anonym, 3:13) og fik, hvad han pegede på. Dette resulterede ifølge ham selv i, at han aldrig sparede på sine ressourcer og var meget lidt solidarisk. Hvad angår madvaner, økonomi og livstil har Anonym været egennyttmaksimerende hele sit liv. Han går meget op i sin karriere, og det afspejler sig i hans forhold til skraldning. Den eneste grund til, at Anonym skralder er, at det er utrolig let for ham. Madspildsproblemer har ingen interesse. Han ønsker at spise sundere, men på grund af den travle hverdag er det svært. I forhold til min hypotese, kan jeg bekræfte at informanterne skralder for at

bekæmpe madspild, og for at spare penge. Men også på grund af andre årsager, så som dårlig budgettering og dovenskab. En ny undersøgelse med meget fokus på budgettering og dovenskab, ville derfor være meget interessant at udføre.

Jeg kan derfor konkludere, at de valgte informanter skralder af flere årsager. På trods af, at alle tre modtager SU og arbejder, er skraldning ifølge dem et fænomen, som kan hjælpe flertallet eller den enkelte. Deres forældres opdragelse har resulteret i deres mange holdninger og livssyn, og kan derfor anses som en meget vigtig faktor. Dårlig budgettering er en anden faktor som fraholder informanterne fra at yde deres optimale i forhold til enten fremme alles velfærd eller deres egen.

6.0 Litteraturliste

Bryman, Alan (2008): *The main preoccupations of qualitative researchers. Social Research Methods*, Oxford: University Press

Daymon, Christine (2002): Observation. In: Daymon, Christine: *Qualitative Research Methods in Public Relations and Marketing Routledge*

Halkier, Bente (2002): *Fokusgrupper i samfundsvidenskabelig forskning*.

Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg

Dahler-Larsen, Peter (2008): *At fremstille kvalitative data*. Syddansk Universitetsforlag.

Holm Beck, Andreas (2011): *Videnskab I Virkeligheden* (1. udgave). Frederiksberg C: Siforlagene

Richie, Jane & Lewis, Jane (2003): *Qualitative Research Practice. A Guide for Social Science Students and Researchers*, London: Sage.

Kaspersen, Bo Larsen og Loftager, Jørn (2009): *Klassisk og moderne politisk teori*, Hans Reitzels Forlag, København

Andersen, Lotte Bøgh; Hansen (2010), Kasper M.; & Klemmensen, Robert: *Metoder i Statskundskab*, Kbh.: Hans Reitzels forlag.

6.1 Internet hjemmesider

Danmark ifølge Bubber 2011: Skrald til-middag - <http://sputnik.tv2.dk/programmer/dokumentar/danmark->

ifølge-bubber/skrald-til-middag-37264/

Jyllandsposten, 2009: - <http://jp.dk/indland/article1586939.ece>

Kaare Svalastoga, 1953: Samfundsfag.com klasser og kasser -
http://www.samfundsfag.com/index.php?option=com_content&view=article&id=253&Itemid=349

Stuart, Sofieprisen, 2011: Prize_winners – http://www.sofieprisen.no/Prize_Winners/2011/index.html

Indholdsfortegnelse

1.0 Problemformulering.....	1
1.1 Indledning.....	1
1.2 Afgrænsninger	1
1.3 Skralde fænomenet.....	2
2.0 Metodetilgange	2
2.1 Videnskabsteoretisk ståsted.....	2
2.1.1 Refleksivitet over dobbelt objektivering	3
2.2 Kvantitative og kvalitative undersøgelser	3
2.2.1 Fokusgrupper	4
2.2.2 Deltagerobservation.....	5
2.2.3 Deltagerobservation i eget projekt	5
2.2.4 Dybdeinterview	6
2.2.5 Dybdeinterview i eget projekt	6
2.2.6 Interviewguidens form	7
2.3 Sampling	7
2.3.1 Sampling i eget projekt.....	8
2.4 Kodning.....	8
2.5 Kvalitetskriterier	9
2.5.1 Pålidelighed.....	9
2.5.2 Troværdighed.....	10
2.5.3 Validering.....	10
3.0 Teori	10

3.1 Utilitarismen	10
3.1.1 Hedonistisk utilitarisme	11
3.1.2 Præferenceteori	11
3.1.3 Utilitarismen i eget projekt	12
3.2 Rational choice.....	12
3.2.1 Free-riding	12
3.2.2 Rational Choice i eget projekt	13
3.3 Hypoteser	13
4.0 Analyse	13
4.1 Forbrug og baggrund.....	13
4.1.1 Delkonklusion	15
4.2 Utilitarismen	15
4.3 Rational Choice	17
4.4 Delkonklusion	18
4.5 Skraldning	18
5.0 Konklusion	20
6.0 Litteraturliste	21
6.1 Internet hjemmesider	21